

Svoboda usazování

- Primární a sekundární usazení
- Judikatura ESD – sekundární usazení:
 - Centros C-212/97
 - Überseering C- 208/00
 - Inspire Art C-167/01

Členské státy nesmí bránit volnému pohybu zahraničních podnikatelů v podobě, a to i tehdy, kdyby omezení měla povahu právních předpisů, které členský stát aplikuje na vlastní podnikatele. Hostitelský stát je povinen uznat podstatnou část osobního statusu příchozí společnosti, aniž má možnost tento status korigovat vlastními kogentními předpisy, které jsou jinak běžně aplikovány na domácí společnosti.

Platí pro sekundární usazení ve formě závodů a poboček zřizovaných na území hostitelského státu, nikoli primární přesídlení.

Problematika skutečného a zapsaného sídla.

Teorie sídla a inkorporační teorie

Rozhodnutí ve věci Daily Mail C – 81/87

Rozdíly v národním zákonodárství týkající se spojovacího faktoru vyžadovaného od společností založených podle práva určitého členského státu a otázka, zda může být zapsané sídlo společnosti přeneseno na území druhého členského státu, jsou považovány za otázky, které nejsou upraveny pravidly o svobodě usazování, ale musí být vyřešeny budoucími právními předpisy nebo úmluvami, které však dosud nebyly přijaty nebo uzavřeny.

Rozhodnutí ve věci Cartesio C – 210/06

Když smlouva o EHS definovala společnosti oprávněné k využití práva usazování, považovala rozdíly ve vnitrostátních právních úpravách týkající se jak vazby vyžadované od společností podléhajících těmto právním úpravám, tak možnosti a případných podmínek přemístění sídla společnosti do jiného členského státu, za problém, který nebyl vyřešen pravidly, jimiž se řídí právo usazování, a který musí být vyřešen legislativní prací, jež není zatím dovršena.

Členský stát má možnost nedovolit společnosti podléhající jeho vnitrostátnímu právu zachovat si postavení společnosti podle tohoto vnitrostátního práva, pokud se hodlá reorganizovat v jiném členském státě tak, že sem přemístí své sídlo, a přeruší tak vazbu, kterou stanoví vnitrostátní právo členského státu založení.

Rozsudek ve věci C-378/10 VALE Építési Kft.

Soudní dvůr konstatuje,

- 1) nelze napadnout to, že Maďarsko použilo taková ustanovení svého vnitrostátního práva týkající vnitrostátních přeměn, která upravují založení a fungování společnosti, jako jsou požadavky související s vypracováním zahajovací rozvahy a inventurního soupisu majetku.
- 2) pokud členský stát v rámci vnitrostátní přeměny vyžaduje striktní právní a hospodářskou kontinuitu mezi předchůdkyní společnosti, která požádala o přeměnu, a nástupnickou společností po přeměně, lze takový požadavek rovněž uložit v rámci přeshraniční přeměny.
- 3) unijní právo nicméně brání tomu, aby orgány členského státu při přeshraniční přeměně odmítly uvést do obchodního rejstříku společnost členského státu původu jako právní předchůdkyni přeměněné společnosti, pokud se v případě vnitrostátních přeměn při zápisu takový údaj o předchůdkyni společnosti zapisuje.
- 4) orgány hostitelského členského státu mají při přezkumu žádosti o zápis společnosti do obchodního rejstříku povinnost zohlednit dokumenty pocházející od orgánů členského státu původu, které osvědčují, že tato společnost při ukončení svých činností v tomto posledně uvedeném státě skutečně jednala v souladu s právními předpisy státu původu.

Souvislosti s evropským právem

Třetí směrnice č. 2011/35/EU založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy (nyní čl. 44 odst. 2 písm. g) Smlouvy) o fúzích akciových společností.

Šestá směrnice Rady č. 82/891/EHS založená na čl. 54 odst. 3 písm. g) Smlouvy (nyní čl. 44 odst. 2 písm. g) Smlouvy) o rozdělení akciových společností.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES z 26. října 2005 o přeshraničních fúzích kapitálových společností.

Současný stav směrnice úpravy

Všechny dosud platné směrnice byly zrušeny a nahrazeny směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/1132 o některých aspektech práva obchodních společností

Fúze a rozdělování kapitálových společností upraveny v hlavě II,
v rámci fúzí upraveny též přeshraniční fúze

Judikatura Soudního dvora EU (ESD)

Rozhodnutí ve věci SEVIC C – 411/03

- 1) Svoboda usazování zahrnuje zřizování a řízení společností za podmínek stanovených právem státu usazení pro vlastní společnosti
- 2) Rozsah práva usazení: každé opatření, které umožňuje nebo jen usnadňuje přístup do jiného členského státu a výkon hospodářské činnosti v tomto státě
- 3) Přeshraniční fúze, **podobně jako jiné přeměny společností**, odpovídají potřebám spolupráce a reorganizace společností usazených v různých členských státech. Představují zvláštní způsoby výkonu svobody usazování, které jsou důležité pro řádné fungování vnitřního trhu a patří k činnostem, u nichž jsou členské státy povinny respektovat svobodu usazování.
- 4) Přeshraniční fúze je účinný způsob přeměny, protože se v rámci jediné operace umožňuje vykonávat určitou činnost v nové právní formě bez přerušení, tzn. sníží se náklady spojené s jinými formami reorganizace (např. zrušení společnosti s likvidací a založení nové společnosti s převodem jmění na tuto novou společnost).

Přeshraniční druhy přeměn

Přeshraniční fúze

Přeshraniční rozdělení

Přeshraniční převod jmění

Přemístění sídla změnou
právní formy - právního
řádu, podle něhož je
společnost založena

do České republiky

do zahraničí

Obecné zásady přeshraničních přeměn

Dvě fáze přeshraniční přeměny: zahajovací (podle vnitrostátního práva dané společnosti)
dokončovací (zápis do rejstříku ve státě právního nástupce)

- 1) Při fúzi nebo rozdělení může nástupnická právnická osoba umístit své sídlo do kteréhokoli členského státu - § 59d
- 2) Vnitřní poměry nástupnické osoby se nemusí řídit českým právem
- 3) Ve vztahu k českým osobám zúčastněným na přeměně se použijí ustanovení zákona o přeměnách - § 59e
- 4) Povinnost poskytnout společníkům nebo členům informace a dokumenty podle zákona o přeměnách se při přeshraniční přeměně vztahuje pouze na české právnické osoby zúčastněné na přeshraniční přeměně. Zahraniční právnické osoby zúčastněné na přeshraniční přeměně plní tyto povinnosti podle právního řádu, kterým se řídí jejich vnitřní poměry - § 59 i
- 5) Je-li účastníkem přeměny česká právnická osoba, musí být vždy vypracována zpráva o přeměně - § 59p
- 6) Splnění zákonem stanovených požadavků českou osobou zúčastněnou na přeshraniční přeměně osvědčuje notář vydáním osvědčení o přeshraniční přeměně. Osvědčení pro přeshraniční přeměnu je veřejnou listinou - § 59x
- 7) Okamžik nabytí účinnosti přeshraniční přeměny se určuje podle práva státu, kterým se řídí vnitřní právní poměry nástupnické osoby - § 59k
- 8) Splnění zákonem stanovených požadavků pro zápis přeshraniční přeměny do obchodního rejstříku osvědčuje notář, který vydal osvědčení podle § 59x, nebo jiný notář, a to na žádost osoby, jež má být zapsána do obchodního rejstříku. Osvědčení je veřejnou listinou - § 59z

Speciality při průběhu přeměny

- Informace o přeměně musí obsahovat identifikaci všech osob, které se zúčastní přeměny, a informace o rejstřících
- Informace o právech společníků zúčastněných osob
- Informace pro zaměstnance
- Zpráva o přeměně
- Znalecká zpráva o přeměně
- Právo na dorovnání
- Přihlašování věřitelů a příslušnost soudů

Charakteristika jednotlivých přeshraničních přeměn

Účastníci:

fúze

- a) české společnosti + zahraniční společnosti
- b) zahraniční právnické osoby, pokud nástupnická společnost bude mít sídlo na území ČR - § 180

Přeshraniční fúze je možná pouze mezi korporacemi takových právních forem, které se mohou účastnit fúze podle vnitrostátního práva členských států, kterým se řídí jejich vnitřní poměry - § 182

Účinky fúze

Pokud má nástupnická společnost sídlo v jiném členském státě, nastávají účinky fúze v České republice dnem, kdy nastaly účinky fúze v zahraničí - § 213

Charakteristika přeshraničních přeměn

Převod jmění

Pojem - § 359a

- 1) Zrušení české společnosti bez likvidace, pokud její jmění převezme zahraniční osoba, která je jediným přejímajícím společníkem.
- 2) Zrušení zahraniční právnické osoby bez likvidace, pokud její jmění převezme česká osoba, která je jediným přejímajícím společníkem.

Charakteristika jednotlivých přeshraničních přeměn

Rozdělení

Účastníci - § 336a

- 1) Zahraniční právnická osoba, pokud se právní poměry alespoň jedné nástupnické osoby řídí českým právem
 - 2) Česká společnost nebo družstvo, pokud se právní poměry alespoň jedné nástupnické právnické osoby budou řídit právním řádem jiného členského státu
- Rozdělení se mohou účastnit pouze právnické osoby takových právních forem, které se mohou účastnit přeshraničního rozdělení podle vnitrostátního práva členských států, jejichž právními řády se řídí vnitřní poměry osob zúčastněných na rozdělení nebo nástupnických osob.

Účinky rozdělení - § 336l

- Česká nástupnická osoba: dnem zápisu přeshraničního rozdělení u nástupnické právnické osoby do obchodního rejstříku
- Česká zanikající osoba: zápis je možno provést teprve po zápisu rozdělení do obchodního rejstříku nebo zahraničního obchodního rejstříku u všech nástupnických osob. Česká osoba zaniká okamžikem, kdy nastanou účinky přeshraničního rozdělení u poslední nástupnické společnosti nebo družstva.

Charakteristika jednotlivých přeshraničních přeměn

Přemístění sídla do České republiky

Zahraniční právnická osoba musí změnit svou právní formu na českou společnost nebo družstvo a její vnitřní poměry se budou po změně právní formy řídit českým právem - § 384a
K přemístění sídla nemůže dojít, pokud je zahraniční právnická osoba v likvidaci nebo bylo vůči ní zahájeno insolvenční řízení v jakémkoli členském státě - § 384c
Přemístění sídla nabývá účinnosti dnem zápisu přemístění sídla do obchodního rejstříku nebo dnem výmazu ze zahraničního rejstříku, pokud s tím zahraniční právní řád, podle něhož je rejstřík veden, spojuje právní účinky změny právní formy - § 384e

Charakteristika jednotlivých přeshraničních přeměn

Přemístění sídla do zahraničí

Česká společnost může přemístit sídlo do jiného členského státu, aniž by došlo k jejímu zániku a vzniku nové právnické osoby. Osobní statut a právní forma společnosti se i po přemístění sídla řídí českým právem, pokud nestanoví něco jiného právní řád státu, do něhož společnost přesídlila.

Česká společnost může přemístit sídlo do jiného členského státu, aniž by došlo k jejímu zániku a vzniku nové právnické osoby, a změnit při tom svou právní formu na takovou, kterou uznává právo státu, kam přesídlila - 384f

K přemístění sídla nemůže dojít, pokud je společnost v likvidaci nebo bylo vůči ní zahájeno insolvenční řízení § 384i

Přemístění sídla české společnosti nebo družstva do zahraničí a související změny jejich zakladatelských dokumentů nabývají účinnosti dnem, ke kterému je přemístění sídla české společnosti nebo družstva zapsáno do příslušného zahraničního obchodního rejstříku, nestanoví-li právo státu, v němž má být nové sídlo zapsáno, něco jiného. V takovém případě nastávají účinky v souladu s tím, co tento právní řád stanoví, jinak výmazem české společnosti nebo družstva z obchodního rejstříku - § 384o